BIBLIOTECA CEN... „ASOCIAȚIUNII" SIBIU

Anul al 56-lea
14 Pagini

EXEMPLARUL { In România 3 lei / In străinătate 6 lei

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. Nr. 24.464/939

Nr. 141 Vineri 26 Mai 1939
14 Pagini P

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

UNIVERSUL

ABONAMENTE IN ȚARĂ pe un an la UNIVERSUL COPIILOR ZIARUL CĂLĂTORIILOR, VESELIA, RADIO UNIV. și UNIV. LITERAR câte 220 lei ILUSTR. ROMÂNĂ și UNIV.-SPORT câte 500 lei

CELE DIN URMĂ ȘTIRI DIN LUMEA ÎNTREAGĂ, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar: „UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

DIRECTOR ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

MISIUNEA ROMÂNIEI LA GURILE DUNĂRII

In urma punerei în aplicare a aranjamentului privitor la noul regim al Dunării maritime, statul român, pe temeiul drepturilor sale de suveranitate recunoscute prin acel aranjament, la care au aderat principalele puteri interesate — Marea Britanie, Franța, Italia și Germania — va îndeplini de-acum înainte atribuțiile și îndatoririle ce le-a avut Comisiunea europeană, atât de ordin jurisdicțional, cât și de ordin tehnic. După solemnitatea ridicării pavilionului român, la Sulina, s'a procedat la naționalizarea personalului Comisiunii europene și la stabilirea noului regim administrativ și de poliție fluvială și maritimă.

Nu este vorba însă numai de o schimbare de pavilion; de un transfert de atribuțiuni dela un organ internațional perimat, la statul suveran, în drept să le exercite, și de naționalizarea personalului technic și administrativ.

Problema ce se pune astăzi, la gurile Dunării, este aceasta: se va putea menține actuala cale navigabilă prin Sulina; sau urmează să fie creată o altă cale navigabilă?

Căci, misiunea ce și-a asumat-o România azi și pe care n'a putut s'o aducă la îndeplinire Comisiunea europeană, cu toată lunga sa existență și puterile întinse ce i s'au încredințat, este aceias: să asigure tuturor vaselor cu tonaj maritim, indiferent de pavilion, o normală și continuă posibilitate de navigație, prin înlăturarea oricăror obstacole naturale, sau accidentale.

Cum alegerea brațului Sulina și transformarea lui într'un canal de navigație s'a dovedit că nu corespunde cerințelor unei căi navigabile, care să asigure o eșire la mare sigură; iar lucrările ce s'au executat în ultimii ani la gura sa, prin prelungirea digurilor în mare, s'au dovedit insuficiente din cauza depunerii aluviunilor în mari cantități, transportate de curenții puternici, problema ce urmează să fie rezolvată de noi este alegerea unei alte eșiri la mare, care să întrunească cele mai bune condițiuni.

Din toate studiile și cercetările făcute în ultimele două decenii de hidrologii români și străini reese că fenomenul natural ce se petrece la gurile Dunării, prin înaintarea Deltei aproape pe întregul său front, în mare, din cauza cantităților considerabile de aluviuni ce le transportă apele marelui fluviu prin cele trei brațe ale sale, a contribuit și la dezvoltarea marelui banc de nisip din dreptul gurei Sulinei, care pune în primejdie circulația vaselor.

Luând în seamă acest fenomen natural și consecințele sale, s'a ajuns la constatarea imposibilității menținerei actualei căi navigabile prin Sulina, chiar dacă s'ar continua sistemul practicat până eri de Comisiunea europeană, bazat pe prelungirea digurilor în mare și pe lucrări de dragaj pentru asigurarea unei adâncimi minime.

Interesele generale ale navigațiunii și interesele mari economice ale României impun crearea unei alte căi navigabile, care să înlăture pe viitor neajunsurile grave ce le prezintă pentru circulația vaselor cu tonaj maritim, bancurile de nisip în plină desvoltare și variațiunile adâncimii. Nu trebue să pierdem din vedere și avantagiile ce le-ar prezinta o cale navigabilă sigură, pe care ar putea circula vasele cu tonajul obicinuit în marea Mediterană.

Această problemă se pune României spre rezolvare într'un viitor apropiat, căci oricât de mari ar fi sarcinele financiare, ea trebue să-și asigure o cale navigabilă bună în regiunea gurilor Dunării.

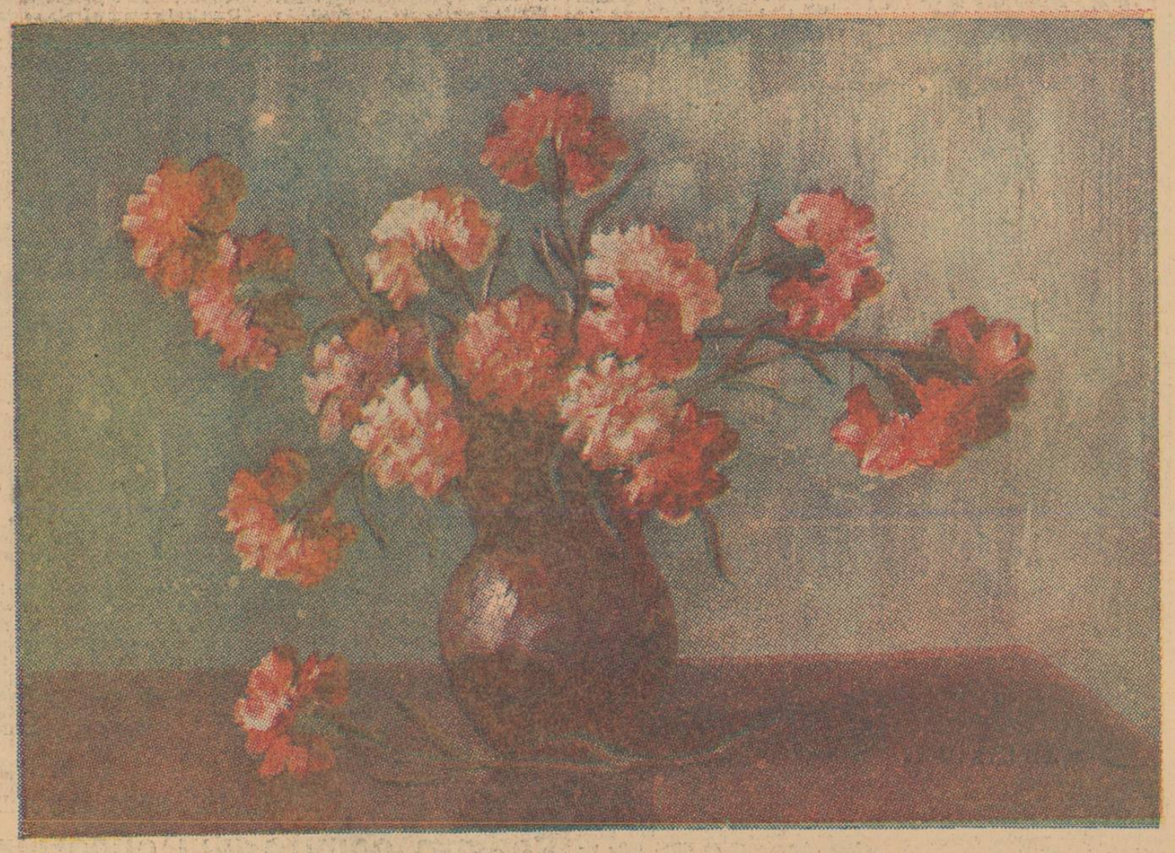

FLORI — G. VRABIESCU

Regina Mary a Angliei a avut un accident de automobil

Londra, 23 (Rador). — *Regina Mary a suferit, Marți după amiază un accident de automobil la Putney, în apropiede de Londra.*

Comunicatul oficial publicat la palatul Reginei Mame declară că Regina Mary n'a avut nimic de suferit de pe urma accidentului, decât o ușoară comoție. După ce s'a odihnit câteva minute la un medic din Putney, Regina Mary și-a continuat călătoria spre Londra cu un alt automobil regal.

Mulțimea, care se adunase în fața casei medicului când a aflat despre accident, a aclamat călduros pe Regina Mamă.

Accidentul s'a produs la o încrucișare de străzi, în Putney. Automobilul regal s'a ciocnit cu un auto-camion.

Doamna de onoare care însoțea pe Regina Mary a scăpat deasemeni teafără.

Regina Mamă și-a sărbătorit în cursul acestei luni a 72-a aniversare.

BULETINUL MEDICAL

Londra, 23 (Rador). — *Un buletin medical dat dela palatul Marlborough precizează :*

„M. S. Regina Mary suferă de sgârieturi și comoțiune în urma unui accident întâmplat Marți după amiază când automobilul Majestății Sale s'a răsturnat.

Deși sgârieturile sunt în mare număr și impun Majestății Sale o odihnă completă de câteva zile, starea generală este astăseară satisfăcătoare".

Limba noastră

Scrisorile anonime

Primesc, din București, o carte poștală cu următorul cuprins :

„In ultimu-ți articol-lecție, corectând pe o „doamnă profesoară", scrii că corect ar fi: „vin dintr'un mediu *familiar* (sic) sărac". Dă voie unei alte doamne profesoare să se mire că domnul... Pisani, atât de sever, nu știe că este o mare *diferență* între „familiar"-ul d-sale și *familial*-ul care ar fi corect în fraza mai sus citată. *Regretabil*, domnule Pisani !

(ss) *O altă doamnă profesoară*

„Mă prind că nu vei publica aceste rânduri".

Intâmplarea a făcut ca în aceeaș zi ministerul apărării naționale să publice comunicatul următor :

„...Sosesc la Ministerul Apărării naționale numeroase denunțări anonime, denunțuri semnate cu nume fictive... sau cu semnături indescifrabile și fără adresă precisă.

„Ministerul a luat hotărîrea ca, pe viitor, reclamațiile din categoria celor de mai sus, *să nu mai fie luate în considerare.*

„Prin urmare, orice cerere către Ministerul Apărării naționale, *pentru a fi luată în considerare*, trebue să fie :

„semnată citeț cu numele adevărat al reclamantului, să cuprindă adresa exactă (localitatea, strada și numărul), spre a se verifica, la nevoie, existența semnatarului..."

Acest comunicat e o lecție de ținută morală și pentru doamna care, cu atâta bravură, semnează „o altă doamnă profesoară".

Montesquieu spune : „Tătarii sunt datori să pună numele lor pe săgeți, ca să se știe mâna dela care pleacă. Filip al Macedoniei fiind rănit la asediul unei cetăți, s'a găsit pe suliță : *„Aster a dat lui Filip această lovitură de moarte"* (*L'Esprit des lois*, Lettres anonymes).

Oamenii sunt de tot soiul. Cei cu sufletul mic dacă au ceva cu tine, nu le plac ochii tăi, sau vorba ta, dacă te dușmănesc, vor să-ți facă rău, dar caută să ți-l facă din ascunzătoare. Fiindcă uneltesc, și, de cele mai multe ori, înoadă minciună de minciună, se feresc să fie pe față acuzători.

Doamna profesoară spune că e o mare *diferență* între *familiar* și *familial*. Care e *deosebirea*, nu *diferența* ?

Doamna nu știe înțelesurile cuvântului *familiar*, nici rostul cuvântului *familial*. Că nu știe, vina nu-i atât de mare. De neiertat însă e pentru o profesoară că n'a încercat să se lămurească înainte de a scrie.

Cel dintâi înțeles al adjectivului latinesc *familiaris* e: al casei, al familiei, casnic, servitor. *Familiares dii*, zeii casei, ai familiei, familiari, *res familiaris*, bunul familiei, averea familiară, a familiei, *familiares servi*, servitorii (casei).

Ca și în limba latină, francezul *familier* nu înseamnă *numai* prietenos, obișnuit, ordinar, ci și care face parte din familie, în legătură cu familia, înțelesul lui fiind totdeauna hotărît de cuvintele ce-l însoțesc : *les dieux familiers des anciens*, zeii familiari ai celor vechi, *Esprit, Génie familier*, Spirit, Geniu familiar, — ocrotitor al familiei. *Animal familier* e animalul, care trăește nesilit pe lângă om.

Doamna profesoară spune că trebuia să mă folosesc de cuvântul *familial*, în loc de *familiar*. De ce ? Unde a găsit doamna cuvântul acesta ? Cari din scriitorii noștri buni îl întrebuințează ? Dacă nu l-a găsit la scriitori, a dat poate peste el în vreun dicționar ? In care ? Ori l-a auzit undeva, în Moldova, în Ardeal, în Basarabia ? Unde ?

Familial e un cuvânt francez făcut de cărturari un neologism. Așa zice Dicționarul Littré. La fel și Dicționarul Hatzfeld și Darmesteter. Dicționarele mai vechi nu-l au. Nu e în Gazier, nici în Bescherelle, nici în Dicționarul Academiei franceze, ediția 1878. Neologismul acesta a fost folosit întâi de economiști: *intervention dans la vie familiale*, amestec (al statului) în viața familiei, apoi de medici: *maladie familiale*, boală de familie, boală ce se ivește la aceeaș epocă și sub aceeaș formă, la înaintași ca și la urmași. Astăzi, îl întrebuințează și unii ziariști francezi.

Noi însă avem profesori, și destui, cari se străduesc să împestrițeze vorbirea. Nu s'au putut tămădui de greaua boală — „maladie familială" — de a batjocori limba.

Doamna profesoară, — o fi sau n'o fi, — de acolo de unde stă pitită, face și prinsoare. „Mă prind, zice ea, că nu vei publica aceste rânduri". Iată că le-am publicat. A pierdut prinsoarea. Ia-o acum de unde nu-i, stai și-o caută printre miile de doamne profesoare, ca să-și plătească datoria. Eu, T. Pisani, ziarist, cu domiciliul în strada Progresului, 9, București, mă prind, la rândul meu, că doamna profesoară nu va spune cum o cheamă, la ce școală e, unde șeade.

Totuși „am luat în considerare" scrisoarea ei, în nădejdea că poate se va lecui. De câte ori îmboldul lăuntric îi va șopti la ureche să nu-și iscălească scrisoarea, gândul i se va duce la „sălbaticii" tătari, cari și pe săgețile purtătoare de moarte își scriau numele, să se știe mâna dela care au pornit.

Și în nădejdea că va sădi, de acum încolo, în sufletul școlărițelor, disprețul pentru scrisorile anonime, cu pâre și învinuiri, drepte sau nedrepte, de cele mai multe ori însă fără nici un temeiu.

T. PISANI

D. A. Resmeriță, din T. Severin, îmi trimite o scrisoare. Voiu vorbi de ea în articolul viitor.

T. P.

După întâlnirea dela Orșova

de I. LUGOSIANU

Confratele iugoslav „Politika" descrie, cu simpatia obișnuită între prieteni, întâlnirea, care a avut loc Duminică, pe Dunăre, între d. Tințar Marcovici, ministrul afacerilor străine al Iugoslaviei și d. Grigore Gafencu, ministrul de externe al României. Convorbirile s'au desfășurat pe bordul vasului „Mircea cel Bătrân", odinioară domn al Țării românești și al Dobrogei. Intre altele, cei doi miniștri au vizitat și Ada Kaleh, insula pitorească și liniștită, care, cu minaretele ei subțiri, cu modestele ei bazare și cu viața ei pașnică păstrează un colț autentic de orient pe pământul nostru. Nici coloarea locală, nici cea istorică nu vor fi lipsit astfel unei întâlniri și unor schimburi de vederi amicale, cu caracter informativ, în care interesele celor două țări și ultimele evenimente politice, în deosebi cele din Balcani și răsărit, vor fi format, fără îndoială, subiectele de căpetenie ale convorbirilor.

In ultimele luni dela începutul anului, cinci întâlniri au avut loc între miniștrii de externe ai Iugoslaviei și României. Dacă ele sunt o dovadă despre importanța evenimentelor internaționale, care s'au desfășurat, aceste întrevederi repetate dovedesc în același timp foloasele contactelor directe între oamenii de Stat responsabili și strânsa colaborare diplomatică între două țări, care au atâtea interese comune dunărene și balcanice.

Iugoslavia, în ultimii trei ani, face o politică de echilibru între interesele ei balcanice, cele adriatice și cele centro-europene. Văzută dinăuntru ea poate fi calificată ca o politică realistă a intereselor ei naționale vitale; văzută din afară ea poate fi considerată, în perspectiva apuseană, ca o politică de neutralitate. Ea este mai presus de orice o politică defensivă de moderație și de pace, în cea mai critică perioadă a istoriei diplomatice europene, din ultimii douăzeci de ani.

Vecină nemijlocită cu cea mai mare putere din centrul Europei și cu cea mai mare putere adriatică, Iugoslavia a făcut cu statele axei, astăzi aliate, o politică de bună vecinătate, care s'a manifestat printr'un contact susținut cu diplomațiile marilor ei vecini, prin strânse legături economice, determinate de necesitățile producției și debușeurilor ei și prin relații politice cordiale, care n'au mers totuși până la alegerea altei ideologii, decât a intereselor naționale iugoslave.

Această politică de bună vecinătate nu este incompatibilă cu îndatoririle ei mai vechi de prietenie sau alianță în basinul dunărean sau în Balcani, care după cât știm, au fost rezervate în toată acțiunea ei diplomatică, față de oricare din ceilalți vecini ai Iugoslaviei. De aceia socotim că politica de solidaritate pe Dunăre sau în Balcani, rămâne, ca și eri, față de prietenii ei, și politica de mâine a Iugoslaviei.

Acum câteva zile, un articol din Politika din Belgrad, comentând acordul anglo-turc, putea lăsa impresia că — în concepția opiniei iugo-

(Continuare în pag. 2-a)

FILME

„Viața sbuciumată a lui Clemenceau" descrisă de Léon Daudet...

Iată, la întâmplare, un episod:

Dece n'a fost ales Clemenceau președinte al Republicei după Poincaré, deși cooperase amândoi la biruință ?

S'a scris mult și totuși controversa nu este încă lămurită. Câteva momente însă sunt stabilite. La 7 Decembrie 1919 Camera primește pe deputații aleși de Alsacia și Lorena liberate. Ovațiile pentru Clemenceau nu mai lasă nici o îndoială că președintele Consiliului va fi în curând președintele Republicei. La 9 Decembrie, deși refuzase până atunci, el consimte să i se pună candidatura. La 16 Ianuarie, obicinuita întrunire pregătitoare a Camerei și Senatului pentru indicarea preferințelor. Surpriză: 389 voturi Clemenceau, 402 Paul Deschanel președintele Camerei. Trecând peste asigurările partizanilor, că la scrutinul decisiv situațiunea va fi inversă, Clemenceau scrie președintelui Senatului, Léon Bourgeois: „Imi iau libertatea de a vă aduce la cunoștință că retrag prietenilor mei autorizarea de a-mi pune candidatura. Dacă ei ar trece peste hotărârea mea și ar obține pentru mine o majoritate de voturi, aș refuza mandatul încredințat astfel"

Și Daudet grăește cu tâlc:

„Ingratitudinea complectă" așa zisă neagră, este apanagiul șefilor, ca și al elitelor, ca și al mulțimilor. Oricine, în sfera lui, vastă sau strâmtă, se sacrifică, își consacră timpul său, dezinteresarea sa, averea sa, unui om sau unei cauze, trebue să știe că, afară de foarte rare excepții, acel om îl va renega, acea cauză se va lepăda de el, și că va rămâne singur în fața iluziilor sale, — dacă le-a avut, — distruse, ca un cultivator în fața recoltei sale distruse de grindină".

Una dintre terribilele manifestări ale acelei suferințe: Când i s'a anunțat vizita de explicații a unui ingrat, Clemenceau a poruncit servitorului să-l întâmpine astfel: „Domnul mi-a spus să vă comunic că nu e acasă și să arunc în foc prețul pe care ați călcat la ușă...".

Tigrul nu glumea. **Don José**

SCRISORI DIN PARIS

Michel Detroyat, primul pilot de incercare francez

de RENE SAIVE

Paris, Mai

Se vorbește mult, în momentul de față, în cercurile aeronautice franceze, de noul avion de vânătoare românesc. Și este cu atât mai interesant acest minunat aparat, cu cât guvernul din București a încredințat încercarea lui celui mai mare pilot-acrobatic francez, Michel Détroyat.

Personalitatea lui Michel Détroyat este destul de mare, ca să ne oprim asupra ei o clipă.

*

Doriți un portret al acestui extraordinar pilot ?

Iată ce scrie despre el, unul din specialiștii chestiunilor aeriene, d. R. Peyronnet de Torres :

„Din sergent al fostului regiment de aviație 34 din Bourget, Michel Détroyat a devenit inspectorul materialului societăților naționale de construcții aeronautice. Strălucitele lui calități și simțul său critic îl desemnau să experimenteze avioanele militare.

„Este informatorul direcției administrative al societăților naționale și al președintelui consiliilor de administrație.

(Continuare in pag. 2-a)

Polonii și germanii în Danzig

de AL. GREGORIAN

Danzig, 15 Maiu 1939

Am asistat aseară la o manifestație a formațiunilor național-socialiste pe străzile orașului și la defilarea pe care șeful statului, d. Graiser, a primit-o la picioarele bronzului lui Wilhelm I, fostul împărat al Germaniei bismarkiene. Imbrăcat în uniforma neagră a S. S. d. Graiser, care e un om destul de tânăr (42—45 ani) părea transfigurat de emoție. Muzica și cadența cismelor se răsfrângeau în el într'o bucurie albă de iluminat. Era desigur germanul prusac — căci Danzigul a fost în avatarurile sale și capitală a Prusiei orientale — care se deștepta în el și surădea trecutului, era conștința comunitară a național-socialistului care se simțea, poate, în clipa aceea contopită cu destinul mesianic al germanismului de dincolo de coridor.

Ce extraordinară prefacere operează această conștiință în timp în sufletele popoarelor!

Tot aici în Danzig și tot un onorabil obraz patrician, doamna Ioana Schopenhauer, mama celei-

(Continuare in pag. 2-a)

Statuia împăratului Germaniei Wilhelm I ridicată în centrul orașului Danzig

Berlinul e nemulțumit

de atitudinea puterilor apusene față de semnarea pactului italo-german

Presupunerile despre existența unor clauze secrete în anexele pactului

Prin telefon dela corespondentul nostru particular

Berlin, 23. — Interesul cercurilor politice germane este îndreptat exclusiv asupra ecoului pe care l-a avut în străinătate semnarea acordului italo-german.

Cu toate că cercurile conducătoare germane s'au interesat în primul rând de primirea făcută semnării pactului de către puterile apusene, ele examinează totuș cu atenție primirea făcută acestuia în Estul Europei

Asupra primirii făcute în Bulgaria, unii oameni politici germani par a nu fi cu totul de acord.

Din comentariile presei române, sunt relevate în primul rând pentru obiectivitatea lor acelea ale ziarului „Universul"

In ce privește atitudinea puterilor apusene față de semnarea pactului italo-german, cercurile politice germane nu sunt absolut deloc mulțumite. Ele resping în primul rând părerea exprimată în apusul Europei că semnarea pactului nu înseamnă nimic nou, și că el confirmă în forme contractuale o alianță care există de mult. Cercurile politice germane sunt în același timp cu totul în desacord cu cele exprimate mai ales în Franța, că prin semnarea pactului s'a confirmat faptul că Italia stă în remorca Germaniei. Această afirmare — spune Berlinul — ar constitui o încercare zadarnică de a provoca desacord între cele două puteri semnatare.

In legătură cu părerea exprimată de cercurile diplomatice de aci, că anexele pactului italo-german ar conține clauze secrete, nu s'a putut obține nicio lămurire din partea cercurilor conducătoare germane.

Cu toate acestea se presupune că asemenea clauze secrete ar fi prevăzute totuș în anexele pactului. In primul rând, pare, că în ce privește stabilirea unor anumite zone de influență pentru Reich și pentru Italia ar exista totuș un document special în care, după toate probabilitățile, regiunea mediterană, ar constitui o zonă de influență italiană.

Asupra Ungariei, chestiunea rămâne deschisă, neputându-se obține nicio indicație.

Nu există deasemeni nicio indicație asupra zonei de influență germană.

Asupra clauzelor militare, pare deasemenea că ar exista anumite aranjamente secrete, în ce privește amănuntele ajutorului militar reciproc și care urmează să fie fixate de comisiunile instituite în acest scop.

In fine, ar mai fi clauze secrete în ce privește latura economică și aceea a pregătirilor economico-militare. Pare că amănuntele în această direcție ar fi fost fixate în întrevederile pe cari le-a avut contele Ciano cu mareșalul Goering, executorul planului de patru ani.

Cum se apară pacea